

BEDÖMNINGSSTÖD

till Tummen upp! SO

Religionskunskap

inför betygssättningen i årskurs 6

Kursplanerna i Lgr 11 är uppbyggda efter rubrikerna syfte, centralt innehåll och kunskapskrav. Syftestexten avslutas med vilka förmågor som undervisningen i respektive ämne ska utveckla. Genom att göra eleverna uppmärksamma på förmågorna kan du använda dessa i din formativa bedömning när du arbetar tillsammans med eleven kring hur de använder sina kunskaper.

I religionskunskap ska följande förmågor utvecklas:

- **Världsreligionerna**
Förmågan att analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.
- **Religion och samhälle**
Förmågan att analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället.
- **Identitet och livsfrågor**
Förmågan att reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.
- **Etik och moral**
Förmågan att resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.
- **Källor till religionsvetenskap**
Förmågan att söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.

BEDÖMNINGSSTÖDETS STRUKTUR

Bedömningsstödet innehåller exempel på hur ett elevsvar kan se ut för betygsnivåerna A, C och E. De allra flesta uppgifter i Tummen upp! är strukturerade på ett likartat sätt. Tanken är att de bedömningsförslag som redovisas här kan överföras till övriga uppgifter som kanske har ett annat ämnesinnehåll, men liknande konstruktion.

Bedömningsexemplen har följande gemensamma struktur:

- 1) Överst står en rubrik som visar vilken förmåga exemplet berör.
- 2) Sedan följer någon av övningarna i Tummen upp! som en typövning. Därefter ger vi exempel på elevsvar samt kommentarer till varför vi valt att bedöma svaret på en viss nivå.
- 3) Slutligen har vi valt ut de delar i kunskapskraven som är relevanta för just denna uppgift och bedömning.

EN PRAKTISK BEDÖMNINGSMALL

I bedömningsstödet till uppgifterna i Tummen upp! SO har Göran Svanelid skapat en enklare bedömningsmall. Tanken är att det ska vara möjligt för eleverna i åk 4–6 att förstå vad lärarna "tittar efter". Utgångspunkten för den här bedömningsmallen är kursplanerna i SO-ämnena. Vi tror att den kommer att underlätta i kommunikationen mellan hem och skola i samband med utvecklingssamtalen och upprättandet av IUP och de skriftliga omdömena. Givetvis passar denna bedömningsmall även i andra skolämnen.

Den enklare men tydligare bedömningsmallen ser ut på följande sätt:

	E	C	A
Vad bedöms? Bedömningsaspekter	Grundläggande kunskaper	Goda kunskaper	Mycket goda kunskaper
Kunskapens bredd Kvantiteter	Få fakta, begrepp, exempel, beskrivningar	Fler fakta, begrepp, exempel, beskrivningar	Många fakta, begrepp, exempel, beskrivningar
Kunskapens djup Kvaliteter	Få och korta samband, orsaker och konsekvenser och perspektiv	Fler och längre samband, orsaker och konsekvenser och perspektiv	Många och långa samband, orsaker och konsekvenser och perspektiv

Det finns en kvantitativ aspekt även vid bedömningen av kvalitativa kunskaper; "en bredd i djupet". Detta är ganska självklart. Det är givetvis bättre att kunna skapa längre kedjor av samband med fler faktorer än enklare samband som består av endast få faktorer.

I kursplanen uttrycks kunskapens bredd med värdeorden "till viss del" (E), "relativt väl" (C) och "väl" (A) underbyggda resonemang. Här ska läraren bedöma i vilken grad eleven kan underbygga sitt resonemang med fakta, begrepp o.s.v. Det är alltså inte så att du som lärare ska avstå från att bedöma elevernas faktakunskaper. Utan goda kunskaper om fakta blir det svårt att t.ex. göra en mer komplex analys.

I kursplanerna uttrycks kunskapens djup med värdeorden "enkla" (E), "utvecklade" (C) och "välutvecklade" (A) resonemang. Eleven visar sina "djupkunskaper" genom att skapa långa kedjor av samband, relatera begreppen till varandra, ge förslag på flera orsaker eller konsekvenser, t.ex. utifrån individen, gruppen man tillhör eller samhället.

Vår förhoppning är att bedömningsstödet till Tummen upp! SO/Religionskunskap kartläggning åk 6 ska hjälpa dig att göra en säkrare bedömning av elevernas kunskaper inför betygssättningen i årskurs 6.

Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt tolkningar och bruk inom dessa

SIDAN 24, UPPGIFT 1

Svara på mejlet och hjälp Alex med hans skolarbete genom att förklara orden som han tycker är svåra.

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>Återfödelse = att födas igen.</p> <p>Karma = allt bra som man gjort.</p> <p>Ganges = en flod</p> <p>Krishna, Shiva och Ganesha är dom viktigaste gudarna.</p> <p>Kommentar: Eleven visar på grundläggande kunskaper genom att berätta mycket kortfattat om de begrepp och namn som efterfrågas. Förklaringarna är bristfälliga och frågan om varför Ganges är viktig besvaras inte.</p>	<p>Återfödelse är att man föds om och om igen. Karma är det som gör om man föds till något bättre eller sämre. Ganges är en helig flod i Indien. Nära den bränner man de som dött och håller sen askan i floden. Vattnet är jättesmutsig. Krishna, Shiva och Ganesha är gudar.</p> <p>Kommentar: Eleven visar på goda kunskaper genom att relativt utförligt berätta om de olika namnen och begreppen.</p>	<p>Återfödelse är samma som själavandring, att man föds igen när man har dött. Själens föds i en ny kropp. Karma är summan av allt bra och dåligt man har gjort och bestämmer vad man återföds som. Ganges är en helig flod som hinduer vill bada i och slänga askan efter sina döda släktingar i. Krishna, Shiva och Ganesha är gudar. Ganesha är en elefantgud.</p> <p>Kommentar: Eleven visar på mycket goda kunskaper genom att utförligt berätta om de olika namnen och begreppen. Genom att använda uttryck som "själavandring" och "summan av allt bra och dåligt" blir eleven tydlig i sina förklaringar.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p>Eleven har grundläggande kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna ...</p>	<p>Eleven har goda kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna ...</p>	<p>Eleven har mycket goda kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna ...</p>

Analysera kristendom, andra religioner och livsåskådningar samt tolkningar och bruk inom dessa

SIDAN 20, UPPGIFT 2

Välj ett av de påståenden ovan som är blåmarkerade. Berätta lite mer om det påståendet. Ge exempel från var och en av de tre religionerna och visa vilka likheter och skillnader som finns när det gäller det påståendet

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>Är en monoteistisk religion, där man tror på bara en gud.</p> <p>I alla tre religionerna tror man bara på en gud. Det finns andra religioner där man tror på flera gudar.</p> <p>Kommentar: Eleven jämför de tre religionernas gudstro och skriver helt korrekt att inom alla tre tror man bara på en gud, vilket är en likhet. Eleven lyfter fram en skillnad gentemot andra religioner där man kan tro på flera gudar. Svaret innehåller inte mycket information utöver den som ges i uppgiften.</p>	<p>Är en monoteistisk religion, där man tror på bara en gud.</p> <p>En likhet är att inom islam, kristendom och judendom tror man bara att det finns en gud. Det är typ samma gud. En skillnad är att guden kallas olika saker. Kristna säger Gud, muslimer Allah och judar Jahve</p> <p>Kommentar: Eleven jämför de tre religionernas gudstro och skriver helt korrekt att en likhet är att inom alla tre tror man bara på en gud. Dessutom skriver eleven att det är "typ samma" gud. Eleven lyfter fram skillnaden att man inom religionerna kallar guden Gud/Allah/Jahve. Svaret innehåller information utöver den som ingår i uppgiften.</p>	<p>Firar påsk/pesach</p> <p>Kristna firar påsk och judar firar pesach, det är som deras påsk. Det är en likhet, men en skillnad är att kristna firar påsk för att Jesus dog och uppstod, men judar firar påsk för flykten från Egypten. En annan skillnad är att muslimer inte alls firar påsk eller pesach.</p> <p>Kommentar: Eleven skriver helt korrekt att kristna firar påsk och judar pesach. Svaret nyanseras genom att eleven berättar om de olika anledningarna till att påsk/pesach firas och skriver att det därmed är både en likhet och en skillnad. Eleven konstaterar också att muslimer inte firar påsk eller pesach.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p>Eleven har grundläggande kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna och visar det genom att föra enkla resonemang om likheter och skillnader mellan några religioner.</p>	<p>Eleven har goda kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna och visar det genom att föra utvecklade resonemang om likheter och skillnader mellan några religioner.</p>	<p>Eleven har mycket goda kunskaper om några heliga platser eller rum, ritualer och levnadsregler som hör till världsreligionerna och visar det genom att föra välutvecklade resonemang om likheter och skillnader mellan några religioner.</p>

Analysera kristendom, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa

SIDAN 31, UPPGIFT 6

- a) Många hinduer och buddhister är vegetarianer, de äter inte kött. Vilka religiösa skäl kan det finnas till att så många är vegetarianer? Kryssa i två alternativ som är rätt.
- b) Kan du komma på några andra religioner som har regler för vad man får eller inte får äta? Ge exempel.

a) De tror på återfödelse.

Enligt religionerna är det inte tillåtet att döda djur.

b) Judar och muslimer äter inte fläskkött. Det judarna får äta kallas kosher och det muslimer får äta kallas halal.

Kommentar: Två av delkunskapskraven i religionskunskap saknar progression och kan därför bara ge belägg för E-nivå. Uppgift 6 a) är en sådan uppgift, medan 6 b) kan svara mot den del av kunskapskraven som handlar om jämförelser av religioner.

E-NIVÅ

Eleven visar även på enkla samband mellan konkreta religiösa uttryck och centrala tankegångar inom världsreligionerna.

Analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället

SIDAN 15, UPPGIFT 8

På vilket sätt skiljer sig julfirandet idag från hur man firade jul för 150 år sedan?

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>Förr i tiden fick man nog inte så mycke julklappar. Nu tänker man inte på Jesus så mycke.</p> <p>Kommentar: Elevens svar är kortfattat, men innehåller två viktiga skillnader som visar på att julen har gått från att vara en religiös högtid till att handla mer om presenter. Även om svaret är kort har eleven fångat något centralt.</p>	<p>För länge sen jobbade ingen på julen. Alla gick i kyrkan och man gav inte julklappar som man gör idag. Många var fattiga. Det var nog inte en särskilt rolig högtid.</p> <p>Kommentar: Eleven beskriver hur man kunde fira jul förr i tiden. Då eleven inte tydligt beskriver på vilket sätt julfirandet ser ut idag eller vilka likheter det finns, blir jämförelsen inte så nyanserad.</p>	<p>På 1800-talet firade man jul genom att gå till kyrkan. Man slaktade grisen och åt lite extra fint. Alla affärer var stängda. Då hade man inte ens julgran (den kom sen från Tyskland). Nu handlar julen nästan bara om presenter och mat. Julskinka (gris) äter vi fortfarande och många har julstjärna och julkrubba. Alla affärer är öppna och många tittar på TV.</p> <p>Kommentar: Eleven gör nyanserade jämförelser genom att lyfta fram flera exempel som visar både på likheter och på skillnader.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p><i>Eleven kan redogöra för några kristna högtider och traditioner och göra enkla jämförelser mellan kristendomens betydelse för svenskt kultur- och samhällsliv förr och nu.</i></p>	<p><i>Eleven kan redogöra för några kristna högtider och traditioner och göra utvecklade jämförelser mellan kristendomens betydelse för svenskt kultur- och samhällsliv förr och nu.</i></p>	<p><i>Eleven kan redogöra för några kristna högtider och traditioner och göra välutvecklade och nyanserade jämförelser mellan kristendomens betydelse för svenskt kultur- och samhällsliv förr och nu.</i></p>

Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet

SIDAN 36, UPPGIFT 2

Många barn, men även vuxna, drömmer om att bli kändisar. Vissa kan tänka sig att göra nästan vad som helst för att få vara med i TV. Berömmelse har blivit som ett mål i livet för många. Resonera kring varför det kan vara så. Ge två möjliga förklaringar.

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>Jag tror att dom vill tjäna mycket pengar och bli rika. Dom vill att alla ska veta vem dom är och få vara med i TV.</p> <p>Kommentar: Elevens resonemang är enkelt innehåller egentligen bara en förklaring, att de vill bli rika. Den andra meningen är ett försök till förklaring, men innehåller egentligen ingen information utöver den som ges i uppgiften.</p>	<p>Dom är förebilder. Alla vill vara som dom. Många vill nog också kunna köpa ett stort hus eller en dyr bil. Dom tror att dom blir mer lyckliga då. Som kändis kan man göra va man vill.</p> <p>Kommentar: Eleven resonerar kring tre orsaker till varför många vill bli kändisar. Det är inte så mycket djup i svaret, men att det innehåller flera exempel ger det bredd.</p>	<p>Dom ser kändisar överallt som verkar lyckade och rika och då vill dom vara som dom. Man vill kanske bli en annan person för att man inte är nöjd med sig själv. Man kan bli beroende av uppmärksamhet som man får på instagram och sånt och då vill man få ännu mer uppmärksamhet. En del vill bli kända för att dom är bra på nåt medans andra bara vill bli kända. Det tycker jag är stor skillnad.</p> <p>Kommentar: Eleven resonerar utförligt kring flera orsaker till varför så många vill bli kändisar. Resonemanget nyanseras genom att hen värderar orsakerna.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p>Eleven kan också föra enkla resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och vad religioner och andra livsåskådningar kan betyda för olika människor på ett sätt som till viss del för resonemanget framåt.</p>	<p>Eleven kan också föra utvecklade resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och vad religioner och andra livsåskådningar kan betyda för olika människor på ett sätt som för resonemanget framåt.</p>	<p>Eleven kan också föra välutvecklade och nyanserade resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och vad religioner och andra livsåskådningar kan betyda för olika människor på ett sätt som för resonemanget framåt och fördjupar eller breddar det.</p>

Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller

SIDAN 39, UPPGIFT 8

Hur tycker du att Mia ska göra? Fundera över om det finns mer än ett sätt som du tycker kan vara rätt. Motivera varför du tycker som du gör.

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>Jag tycker att hon ska berätta för Nils så får han en chans att ställa allt till rätta och lämna tillbaka mobilen. Man ska inte skvallra.</p> <p>Kommentar: Eleven tar ställning i en moralisk fråga och argumenterar för sitt ställningstagande genom att motivera sitt val. Motiveringen är enkel och onyanserad, då eleven bara väljer ett handlingsalternativ och inte utvecklar motiveringen. Svaret innehåller inte mycket information utöver den som ges i uppgiften.</p>	<p>Jag tycker att hon ska berätta för Nils att hon såg honom. Alla som gör nåt som är fel måste bara få en chans att ställa allt till rätta. Jag tycker att Nils ska säga förlåt till Reza om han har tagit mobilen. Om hon inte är säker på vad hon har sett kanske det är bäst att inte säga något till någon så att Nils inte får dåligt rykte.</p> <p>Kommentar: Eleven resonerar utifrån två handlingsalternativ och anger i sina motiveringar vilka konsekvenser handlingarna kan få. På så sätt förs resonemanget framåt. Svaret innehåller information utöver den som ingår i uppgiften.</p>	<p>Om hon berättar för läraren kan läraren prata med Nils. Om Nils har snott mobilen kan han lämna tillbaka den och säga förlåt. Men om Nils inte har tagit den kan det bli jobbigt för honom att bli misstänkt. Det bästa är nog att prata med Nils direkt. Då kan han lämna tillbaka den eller berätta att han är oskyldig. Men om han har snott den men vägrar erkänna kan man inte göra något. Jag tycker inte att hon ska berätta för Reza.</p> <p>Kommentar: Eleven resonerar utifrån flera olika handlingsalternativ och nyanserar resonemanget genom att visa på att det kan finnas både fördelar och nackdelar med ett handlingsalternativ. Genom att använda flera alternativ och ge utförliga motiveringar, har resonemanget både bredd och djup.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p><i>Eleven kan föra enkla resonemang om vardagliga moraliska frågor och vad det kan innebära att göra gott. Eleven gör då reflektioner som i huvudsak hör till ämnet och använder några etiska begrepp på ett huvudsak fungerande sätt.</i></p>	<p><i>Eleven kan föra utvecklade resonemang om vardagliga moraliska frågor och vad det kan innebära att göra gott. Eleven gör då reflektioner som för resonemanget framåt och använder några etiska begrepp på ett relativt väl fungerande sätt</i></p>	<p><i>Eleven kan föra välutvecklade resonemang om vardagliga moraliska frågor och vad det kan innebära att göra gott. Eleven gör då reflektioner som för resonemanget framåt och fördjupar eller breddar det och använder några etiska begrepp på ett väl fungerande sätt.</i></p>

Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet

SIDAN 35, UPPGIFT 5, 6 OCH 7

- 5) Vilka eller vilken av källorna litar du på?
 6) Varför litar du på just den källan?
 7) Hur gör du när du hittar helt olika information i två källor? Alltså information som motsäger varandra, som till exempel här där beskrivningen av vad en jojk är skiljer sig åt mellan olika källor.

ELEVSVAR 1	ELEVSVAR 2	ELEVSVAR 3
<p>5) Läroboken.</p> <p>6) För att det är en lärobok. Jag har fått den i skolan.</p> <p>7) Jag tar från den bok jag litar mest på och det är läroboken.</p> <p>Kommentar: Eleven har valt en källa och motiverar valet med att hen "har fått den i skolan". Det kan tolkas som att eleven menar att det gör källan tillförlitlig. På sista frågan framgår att eleven väljer utifrån hur tillförlitlig källan verkar. Resonemanget är enkelt.</p>	<p>5) Läroboken och ne.se</p> <p>6) I en lärobok och på ne.se är det riktig fakta. I ett skolarbete kan nån ha skrivit fel eller hittat på.</p> <p>7) Jag kollar om det står samma sak i två böcker, för då är det nog rätt. Jag tar annars den som verkar bäst/sannast.</p> <p>Kommentar: Eleven har valt två källor och motiverar valet med att de innehåller "riktig fakta" till skillnad från skolarbetet där någon kan "ha skrivit fel eller hittat på". På sista frågan ger eleven två lämpliga alternativ till hur man kan handla när man stöter på motstridig information; att jämföra källor och att välja den som verkar mest trovärdig.</p>	<p>5) Läroboken och ne</p> <p>6) De är mest pålitliga för de är granskade av proffs. De är inte "vanliga" människor som har skrivit.</p> <p>7) Jag använder den källa jag litar mest på. Jag kan också tänka vad som verkar vara mest troligt eller så kan jag kolla om flera av mina källor säger samma sak eller kolla med en källa till.</p> <p>Kommentar: Eleven har valt två källor och motiverar valet med att de är "pålitliga för att de är granskade". På sista frågan ger eleven flera lämpliga alternativ till hur man kan handla när man stöter på motstridig information. Eleven använder begrepp som "pålitliga", "granskade", "källa" och "troligt", vilket höjer nivån på resonemanget.</p>
E-NIVÅ	C-NIVÅ	A-NIVÅ
<p><i>Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett i huvudsak fungerande sätt samt för enkla resonemang om informationens och källornas användbarhet.</i></p>	<p><i>Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett relativt väl fungerande sätt samt för utvecklade resonemang om informationens och källornas användbarhet.</i></p>	<p><i>Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett väl fungerande sätt samt för välutvecklade resonemang om informationens och källornas användbarhet.</i></p>